

अॅग्रोमेट अँड वायझरी बुलेटीन
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, एएमएफयु,
कृषि हवामानशास्त्र विभाग
कृषि महाविद्यालय, पुणे ४११ ००५

फोन : ०२०-२९५१६२६४

ई-मेल : amfupune@gmail.com

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि. ०७/०८/२०२६

जिल्हा : सोलापूर

हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामानाचा अंदाज (०७/०८/२०२६ ते ११/०८/२०२६)				
दिनांक	8	9	10	11	12
पाऊस (मिमी)	4.0	3.0	4.0	3.0	6.0
कमाल तापमान (अं.से.)	31	32	32	33	32
किमान तापमान (अं.से.)	24	25	23	24	23
ढग स्थिती (आकाश)	8	6	6	5	6
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	92	93	92	93	92
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	87	92	89	89	87
वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	21	20	19	17	17
वाऱ्याची दिशा (अंश)	276	268	271	360	266

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	पीक अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश/ इशारा		भारतीय हवामान खात्याच्या प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्या अंदाजानुसार जिल्ह्यात दिनांक ०७, ०८, १० व ११ ऑगस्ट, २०२६ रोजी तुरळक ठिकाणी तर दिनांक ०९ ऑगस्ट, २०२६ रोजी काही ठिकाणी पावसाची शक्यता आहे.
विस्तारित श्रेणी अंदाज (ईआरएफएस)		विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) मध्य महाराष्ट्र विभागात (धुळे, नंदुरबार, जळगाव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, सोलापूर, कोल्हापूर) दिनांक ०२ ते ०८ ऑगस्ट, २०२६ दरम्यान - पावसाचे प्रमाण सरासरी पेक्षा कमी राहण्याची शक्यता आहे. - कमाल तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे. - किमान तापमान सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे.
सामान्य सल्ला		- जून महिन्यामध्ये पेरणी झालेल्या उडीद मूग चवळी आणि तूर या पिकांमध्ये कमी पाऊस असेल अशा ठिकाणी जमिनीतील उपलब्ध ओलावा जतन करणेसाठी आणि शेत तणमुक्त ठेवण्यासाठी एक कोळपणी अथवा खुरपण करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. - नुकत्याच झालेल्या पावसाच्या ओलीवर हलक्या जमिनीवर पेरणी करावयाची असल्यास प्रचलित पीक पद्धतीमध्ये बदल करून बाजरीची अथवा मध्यम जमिनीवर चाऱ्यांसाठी ज्वारीची पेरणी योग्य पाऊस झाल्यास शास्त्रोक्त पद्धतीने बीजप्रक्रिया करून दोन चाडी पाभरीने करावी. पेरणी करताना पिकांस माती परीक्षणानुसार खतमात्रा द्यावी अन्यथा शिफारशीत खतमात्रा द्यावी. बाजरीकरिता पेरणीच्या वेळेस ५०:२५:२५ नत्र स्फुरद आणि पालाश द्यावे. - खरीप हंगामातील रिकाम्या (नापेर) जमिनीत मूलस्थानी मृद व जलसंधारणासाठी मफुकृवि , राहुरी ने विकसित केलेले ट्रॅक्टर चलीत बंदिस्त वाफे तयार करणारे अवजार वापरून किंवा उपलब्ध यंत्राच्या सहाय्याने ६ x २ मी. आकाराचे वाफे तयार करावेत जेणेकरून पावसाचा पडणारा प्रत्येक थेंब अडवून जमिनीत जिरवला जाईल - पाणी उपलब्ध असल्यास उभ्या पिकांना संरक्षित पाणी द्यावे. - हुमणी कीड : हुमणीचे भुंगेरे सुर्यास्तानंतर बाभूळ , बोर , लिंब या झाडांवर पाने खाण्यासाठी गोळा होतात. अशा झाडांच्या फांद्या रात्री काठीच्या सहाय्याने हलवून खाली पडलेले भुंगेरे गोळा करावेत व रॉकेल मिश्रित पाण्यात टाकून मारावेत. हा उपाय शेतकऱ्यांनी सामुदायिकरित्या करावा. त्यामुळे अंडी घालण्यापूर्वीच भुंगेऱ्यांचा नायनाट होईल. हुमणी अळीच्या जैविक नियंत्रणासाठी मेटारिझीयम अँनिसोप्ली परोपजीवी बुरशी २० कि. प्रति हेक्टर जमिनीत मिसळावे (शेणखतामध्ये मिसळून टाकता आल्यास उत्तम). - सर्व उभ्या पिकांना ढगाळ हवामानामुळे किड व रोगाचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास फुले बायोमिक्स ची फवारणी १० मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी. तसेच सूक्ष्म अन्नद्रव्याची कमतरता असल्यास पेरणीनंतर पीक वाढीची अवस्थेत फुले ग्रेड II ची पहिली फवारणी ५ मिली प्रति लिटर पाणी प्रमाणे करावी. - गरजेप्रमाणे आंतरमशागत निंदणी/कोळपणी करून पिक तण विरहित ठेवावे. - हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला व हवामानाच्या पूर्वानुमाना करिता 'मेघदुत' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. मेघगर्जना व विजेच्या पूर्वानुमानाकरिता 'दामिनी' मोबाईल ॲपचा वापर करावा. - कृषिविषयक माहितीसाठी, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाच्या कृषिदर्शनीचा आणि सद्यस्थितीचा विचार करता आपत्कालीन पीक नियोजन पुस्तिकेचा एक संदर्भ ग्रंथ म्हणून उपयोग करावा.
तूर + कोथिंबीर	पेरणी	आपत्कालीन पीक नियोजनासाठी बाजरी पिकामध्ये करावयाचा बदल तूर + कोथिंबीर (१:२) या प्रमाणात पेरणी योग्य पाऊस झाल्यास वापसा येताच बीजप्रक्रिया करून पेरणी करावी.
बाजरी	पेरणी	ऑगस्ट च्या पहिल्या पंधरवड्यात आपत्कालीन पीक नियोजन उशिरा पेरणीसाठी पुरेसा ओलाव्यावर पेरणी बीजप्रक्रिया करून उरकून घ्यावी.

ऊस	पीक वाढीची अवस्था	खोड किडीच्या जैविक नियंत्रणासाठी ट्रायकोग्रामा चिलोनिस (ट्रायकोकार्ड) ५ ते ६ ट्रायकोकार्ड १५ दिवसांच्या अंतराने प्रति हेक्टरी वापरावे तसेच ५ कामगंध सापळे (इ.एस.बी. ल्यूर) प्रति हेक्टरी वापरावे.
सूर्यफूल	पीक वाढीची अवस्था	सूर्यफूल पिकातील शेंडे मर (बड नेक्रोसिस) हा रोग रस शोषणार्थी किडींमुळे होतो. त्याच्या नियंत्रणासाठी इमिडाक्लोप्रीड १७.८ एस.एल. २ मिली प्रति १० लिटर पाण्यामधून फवारणी करावी.
सोयाबीन	पीक वाढीची अवस्था	ज्या भागात पिकात वापसा असल्यास ३०-३५ दिवसांनी कोळपणी करावी जेणेकरून पिकास भर लागेल व तणांचा बंदोबस्त होईल. पाने खाणाऱ्या अळीच्या नियंत्रणासाठी फ्ल्यूबेंडीअमाईड ३९.३५ % एस.सी., ३ मिली प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी. किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी.
मूग/उडीद/चवळी	शाखीय वाढ अवस्था	मूग आणि उडीद या पिकांमध्ये पावसाच्या खंडांमुळे ओलाव्याचा ताण जाणवत असेल आणि पाणी उपलब्ध असेल तर संरक्षित पाणी द्यावे अथवा २ टक्के युरिया किंवा पोटॅशियम नायट्रेटची फवारणी करावी. मूग, उडीद, चवळी, हुलगा, मटकी या पिकांवर रस शोषणार्थी किडींच्या नियंत्रणासाठी ५% निंबोळी अर्काची फवारणी करावी किंवा लेक्नेनिसिलियम लेक्नेनी (पूर्वीचे व्हर्टिसिलियम लेक्नेनी) या जैविक बुरशीनाशकाचे मिश्रण ५ ग्रॅम प्रति लिटर पाणी याप्रमाणे फवारणी करावी आणि प्रति एकर ८ ते १० पिवळे चिकट सापळे वापरावेत.
तूर	पीक वाढीची अवस्था	तूर पिकामध्ये २० ते ३० दिवसांनंतर तणांचा प्रादुर्भाव जाणवत असेल तर इमॅजिथायपर १० टक्के एस. एल. २ मिली प्रति लिटर या प्रमाणात तणनाशकाची फवारणी करावी आणि ओलावा व्यवस्थापनासाठी पेरणीनंतर ३० दिवसांनी दोन ओळीमध्ये सरी काढावी.
कांदा	पीक वाढीची अवस्था	रस शोषणाऱ्या किडींच्या नियंत्रणासाठी ५ % निंबोळी अर्काची फवारणी करावी तसेच मावा किडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी इमिडाक्लोप्रीड १७.८ एस.एल., ३ मिली प्रति १० लिटर या प्रमाणे पावसाची उघडीप बघून फवारणी करावी.
केळी	पीक वाढीची अवस्था	लागवडीसाठी कंद मुनवे निरोगी आणि जातिवंत बागेतूनच निवडावे. केळी लागवडीच्या वेळी अॅझोस्पिरिलम - २५ ग्रॅम व पी.एस.बी.-२५ ग्रॅम/ झाड, शेणखतात मिसळून द्यावीत तसेच गंधक २० ग्रॅम शेणखतात आठवडाभर मुरवून (१:१० प्रमाणात) प्रति झाड दोन समान हस्यात लागवडीच्यावेळी व लागवडीनंतर १६५ दिवसांनी द्यावे. वादळी वाऱ्यापासून बागेच्या संरक्षणासाठी सजीव कुंपणाचा वापर करावा.
सिताफळ	पीक वाढीची अवस्था	सिताफळातील पिठ्या ढेकून या किडीच्या नियंत्रणासाठी लेकेनोसिलियम लेक्नेनी (व्हर्टिसिलियम लेक्नेनी) हे जैविक बुरशीनाशक ५ ग्रॅम अधिक फिशऑईल रोझीन सोप ५ ग्रॅम किंवा मेटारायझीयम ५ ग्रॅम आणि ५ मिली दुध प्रति लिटर पाणी याप्रमाणात आर्द्रतायुक्त हवामान असताना फवारणी करावी. सिताफळ पिकातील फळमाशी व्यवस्थापनासाठी कामगंध सापळे प्रति एकरी ४ ते ५ या प्रमाणात वापरावेत.
डालिंब	पीक वाढीची अवस्था	पाऊस, हवेतील जास्त आर्द्रता आणि ढगाळ वातावरणामुळे फुलकिडे (Thrips) आणि फळ पोखरणारी अळी (Fruit Borer) किडींचा प्रादुर्भाव वाढण्याची शक्यता असल्याने सायंट्रानिलीप्रोल १०.२६% OD (१मिली/लि) किंवा लॅम्ब्डा-सायहेलोथ्रिन ०.४.९०% CS (१मिली/लि) किंवा ब्रोफ्लानिलाईड २०% SC (२.५मिली/१०लि)चा शिफारसीनुसार फवारणीसाठी वापर करावा. पिठ्या ढेकून (Mealybug) व खवले कीडीच्या नियंत्रणासाठी क्लिनलफॉस २५% EC (३ मिली/लि) ची फवारणी करावी. किडींची आर्थिक नुकसान पातळी पाहूनच फवारणी करावी.
जनावरांचे व्यवस्थापन		ऑगस्ट महिन्यात जनावरांना लाळया खुरकूत (FMD), घटसर्प (HS) आणि फऱ्या (BQ) या रोगांवर लसीकरण करणे अत्यंत महत्वाचे असते. महाराष्ट्रात १३ ऑगस्ट २०२६ पासून लाळया खुरकूत प्रतिबंधक लसीकरणाची नववी फेरी सुरू होत आहे. या मोहिमेत सर्व पशुपालकांनी आपल्या पशुधनाचे लसीकरण करून घ्यावे. स्वच्छ दुध उत्पादनासाठी महत्वाचे उपाय : जनावरांचा गोठा आणि दुध काढण्याची जागा शक्यतो वेगळी ठेवावी. जनावरांची कास, शेपटी व शरीर दुध काढण्यापुर्वी नीट स्वच्छ करावी. दुध काढताना हात व भांडी निर्जंतुक असावीत. संपूर्ण मुठ पद्धतीने ७-८ मिनिटात दुध काढावे. दूध गाळून थंड पाण्यात किंवा बर्फात साठवावे व लवकर विक्री करावी. जनावरास खुराक देण्यापूर्वी ८ ते १२ तास पाण्यात भिजवून ठेवावे. यामुळे त्याचा रुचकरपणा वाढतो. त्याची पाचकतादेखील वाढते. आहारातील खुराकाचे प्रमाण कमी केल्यास दुग्धोत्पादनावर विपरीत परिणाम दिसून येतो.

*टिप : शेतकरीबंधूनी किटकनाशकाची, बुरशीनाशकाची फवारणी करताना स्वतःची योग्य ती खबरदारी/ काळजी घेऊन किसान कवच बॉडीसूटचा वापर करावा.

स्त्रोत : १) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.

२) मागील हवामान : -

ठिकाण : कृ.म.वि., पुणे दि. : ०७.०८.२०२६

स्वाक्षरीत

प्रमुख अन्वेषक, ग्राक्यूसे, एएमएफयु, पुणे तथा
प्रमुख, कृषि हवामानशास्त्र विभाग, कृ.म.वि., पुणे